

Prostovoljci šteli volčje trope v Sloveniji

Besedilo in foto: Jasna Tarman

Nad gozd se je v toplem avgustovskem večeru pričela spuščati tema, ko so se skupine prostovoljcev z zemljevidi in popisnimi obrazci v rokah z zbirnih mest nekoliko nestrpno odpravile proti svojim popisnim točkam. Mnogi med njimi se popisu volkov, največji in logistično najzahtevnejši akciji društva Dinaricum, pridružijo vsako leto. S svojo zagnanostjo prispevajo pomemben košček v sestavljanke z imenom spremljanje varstvenega stanja volkov v Sloveniji.

Spremljanje številčnosti volkov, med drugim tudi s popisom volčjih tropov s pomočjo zvočnega izzivanja, akustične metode oziroma »howlinga«, se je v Sloveniji pričelo izvajati v okviru projekta SloWolf (2010–2013). Metoda temelji na dejstvu, da so volkovi teritorialna vrsta, svojo teritorialnost pa med drugim izražajo vokalno, kar pomeni, da človeško oponašanje tuljenja v njih vzbudi odziv, s katerim »vsiljivcu« sporočijo, da je teritorij že zaseden. Metoda nam omogoča, da potrdimo prisotnost teritorialnih volkov, medtem ko se posamezni volkovi, ki se na

območju nahajajo zgolj prehodno (volkovi v disperziji), praviloma ne odzovejo. V volčjem odzivu lahko jasno razločimo prisotnost mladičev, kar nudi vpogled v reprodukativno sposobnost tropa. Lokacija odziva nam omogoča tarčno iskanje svežih neinvazivno pridobljenih genetskih vzorcev (večinoma iztrebkov), ki so osnova za genetsko raziskavo volčje populacije. Morebitni odzivi mladičev, ki se jasno razlikujejo od oglašanja odraslih volkov, služijo tudi kot orodje pri interpretaciji podatkov genetskih analiz.

Društvo Dinaricum je kot partner Zavoda za gozdove Slovenije in Biotehniške fakultete akcijo letos izvedlo sedmič, tokrat v okviru triletnega naročila Ministrstva za okolje in prostor. Popis je kljub številnim izkušnjam, ki smo si jih v teh letih nabrali, velik zalogaj. Celotno območje popisa, ki obsega večji del južne polovice Slovenije (slabih 4.000 km²), je razdeljeno v mrežo kvadrantov, velikih 9 km². V vsakem kvadrantu se izzivanje volkov izvede na topografsko najbolj ugodni točki, čim bližje sredini kvadranta. To popisovalcem omogoča, da v treh zaporednih nočeh z zado-

stno zanesljivostjo potrdijo ali ovržejo morebitno prisotnost teritorialnih volkov na območju. Akcijo izvajamo sočasno z zaposlenimi na Zavodu za gozdove Slovenije, ki so zadolženi za popis območij lovišč s posebnim namenom.

Ponosni smo, da se zanimanje za popis in ekipa popisovalcev iz leta v leto krepi. Za kvalitetno izvedbo popisa namreč nujno potrebujemo sodelovanje vsaj 100 prostovoljcev. Njihovo delo koordinira 20 lokalnih koordinatorev. Nad dogajanjem na terenu bdi t. i. »centrala«, ki koordinira delo koordinatorev, beleži odzive volkov in rešuje najrazličnejše prijetljaje, ki se pri tako velikem številu ljudi na terenu neizogibno dogodijo. Gre za veliko kolesje, v katerem ni zelo veliko prostora za napake.

S pripravami na popis smo pričeli konec pomladi. Društvo Dinaricum podobno kot večina društev s področja ohranjanja narave nima zaposlenih, postopek organizacije takšnega dogodka pa terja svoj čas. Poleg zbiranja prijav obsega številne druge naloge: od komunikacije s prostovoljci,

(foto: Janez Tarman)

partnerji, financerji, pristojnimi službami in novinarji, priprave obvestil in dopisov do razporejanja prijavljenih po zbirnih mestih in sestave ekip, priprave popisnih obrazcev, urejanja nezgodnega zavarovanja, izjav o prostovoljnem delu, oblikovanja logotipa projekta, tiskanja nalepk, izdelave darilc za udeležence, pakiranja malice ... in še bi lahko naštevali. Največji logistični podvig je nastopil dan pred začetkom popisa. Žal so ga zaznamovale preštevilske odpovedi udeležbe, ki so povzročile kaskado menjav ekip in že začrtanih popisnih točk ter vplivale na izkušnjo vseh udeležencev. Nedvomno je razlog za del odpovedi brezosebna elektronska prijava na popis, del pa so prispevali komunikacijski šumi, zaradi katerih morda kakšno od obvestil ni uspešno ali pravočasno prispelo na pravi naslov. Aktivacija zadostnega števila prostovoljcev, ki se zavedajo, da gre pri popisu za resno delo, ostaja najpomembnejši izziv za naše delo v prihodnje.

In čeprav gre za resno delo, so spomini na moje prve popise volkov eni najlepših terenskih utrinkov v moji beležnici. Nova poznanstva, urjenje v orientaciji, prisluškovanje neznanim zvokom za bližnjim grmom, obračanje na pretesnih vlakih in nepričakovana srečanja s prebivalci gozda, tudi težavno vstajanje po neprespanih nočeh ... Izkušnja je pristna in nepozabna. Volčje tuljenje sem imela priložnost slišati že nekajkrat, v začetku poletja sem na popisni točki prisluhnila odzivu le dva ali tri mesece starih volčjih mladičev. Nočna vožnja in izkušnja napetega prisluškovanja šumom na popisni točki pa kljub temu nista nikoli postala nič manj vznemirljivi.

Ob odzivu volka iz daljave vselej občutim globoko spoštovanje, ki ga pospremi kurja polt. Doživetje je neopisljivo.

Še posebej vesela sem, kadar priložnost za poslušanje volčjega tuljenja na popisu dobijo novinci. Njihov pogled na volkove se takrat spremeni. To niso več neke fantomske prikazni tam nekje globoko v gozdu. Postanejo njihovi volkovi. In takrat je naše delo opravljeno. Prostovoljska akcija popisa volkov je zato mnogo več kot le beleženje odzivov in zbiranje vzorcev. Brez tuljenja v noč bi ljudje mnogo težje razvili odnos do volkov, skritih tam nekje globoko v gozdu. Naši volkovi zato morda nikdar ne bi dobili priložnosti, da postanejo »naši« volkovi. ✨

Bi želeli sodelovati? Prostovoljec je lahko vsak zainteresiran posameznik. Pred začetkom popisa organiziramo uvodna predavanja (več razpoložljivih terminov), kjer vam predstavimo potek popisa in vaše zadolžitve. Društvo Dinaricum vam bo povrnilo stroške vožnje po terenu ter poskrbelo za vaše zavarovanje za čas opravljanja prostovoljnega dela in malico. Prostovoljcem se za njihovo delo zahvalimo tudi v obliki praktičnega darila. Vse informacije najdete na spletni strani <https://sites.google.com/view/howling-2018/domov>.